

Број: 05-2852/09

Дана, 25.06.2009. године

На основу члана 74. и 88. Закона о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“, број: 85/06 и 30/07) и члана 34. став (1) алинеја 5) Статута Универзитета у Бањој Луци, Сенат Универзитета на 23. сједници од 25.06.2009. године,
д о н о с и

О Д Л У К У

1. **Др Здрава Стојановић** бира у звање доцента за уже научне области Римско право и Историја права и државе, за наставне предмете Национална историја државе и права и Општа историја државе и права, на период од пет година.
2. Ова Одлука ступа на снагу даном доношења.

Образложење

Универзитет у Бањој Луци на приједлог Научно-наставног вијећа Правног факултета расписао је дана 26.11.2008. године Конкурс за избор наставника за уже научне области Римско право и Историја права и државе, за наставне предмете Национална историја државе и права и Општа историја државе и права.

На расписан Конкурс пријавило се два кандидата и то: др Здрава Стојановић и др Никола Мојовић.

Сенат Универзитета у Бањој Луци на 15. сједници одржаној 25.12.2008. године, на приједлог Научно-наставног вијећа Правног факултета, образовало је Комисију за писање извјештаја за избор наставника у одређено звање. Комисија је припремила писмени извјештај, предложила да се изврши избор као у диспозитиву ове Одлуке и исти доставила Научно-наставном вијећу Правног факултету на разматрање и одлучивање.

Научно-наставно вијеће Правног факултета у Бањој Луци на сједници одржаној 15.05.2009. године констатовало је да кандидат др Здрава Стојановић испуњава у цјелости услове и утврдило приједлог да се др Здрава Стојановић изабере у звање наставника за уже научне области Римско право и Историја права и државе, за наставне предмете Национална историја државе и права и Општа историја државе и права, на период од пет година и исти доставило Универзитету у Бањој Луци ради даљег поступка.

Сенат Универзитета је на сједници одржаној 25.06.2009. године утврдио да је утврђени приједлог из претходног става у складу са одредбама Закона о високом образовању и Статута Универзитета.

Сагласно члану 74. Закона о високом образовању и члану 131. Статута Универзитета, одлучено је као у диспозитиву ове Одлуке.

ПРАВНА ПОУКА: Против ове Одлуке може се поднијети приговор Универзитету у Бањој Луци у року од 15 дана од дана пријема исте.

Достављено:

1. Правном факултету 2х,
2. Архиви,
3. Документацији.

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ СЕНАТА
РЕКТОР

Проф. др Станко Станић

ПРИМЉЕНО:	09.06.'09
ОРГ. ЈЕДИНИЦА:	05
БРОЈ:	2852/09

Број: 409-LXVI-6/09.
Дана: 18.05.2009. године

На основу члана 74., 78. и 84. Закона о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“ број: 85/06), а у складу са чланом 131. став 6. и чланом 136. став 1. тачка 6. Статута Универзитета у Бањој Луци, Научно-наставно вијеће Правног факултета на сједници одржаној дана 15.05.2009. године, донијело је

ПРИЈЕДЛОГ ОДЛУКЕ о утврђивању приједлога за избор у звање

1. Др Здрава Стојановић, бира се у звање доцента на уже научне области Римско право и Историја права и државе, предмети Национална историја државе и права и Општа историја државе и права, на период од пет година, са могућношћу поновног избора.

Образложење

На расписани конкурс Универзитета у Бањој Луци објављен 26.11.2008. године за избор у звање наставника на уже научне области Римско право и Историја права и државе, предмети Национална историја државе и права и Општа историја државе и права, пријавило се 2 (два) кандидата.

Сенат Универзитета у Бањој Луци на XV сједници одржаној 25.12.2008. године образовао је Комисију за разматрање конкурсног материјала и писање извјештаја за избор у академска звања на Универзитету. Комисија је припремила писани извјештај, предложила избор као у диспозитиву ове Одлуке и исти доставила на разматрање и одлучивање.

Научно-наставно вијеће Правног факултета у Бањалуци на LXVI сједници одржаној 15.05.2009. године утврдило да кандидат др Здрава Стојановић у цијелости испуњава услове за избор и предложило Сенату Универзитета да се др Здрава Стојановић изабере у звање доцента на уже научне области Римско право и Историја права и државе, предмети Национална историја државе и права и Општа историја државе и права, на период од пет година.

Ова Одлука доставља се Сенату Универзитета у Бањој Луци ради избора др Здраве Стојановић у звање доцента.

Саставни дио ове Одлуке је Извјештај Комисије за разматрање конкурсног материјала и писање извјештаја за избор у академска звања на Универзитету.

Достављено:

1. Сенату Универзитета
2. Струковном вијећу
3. Кандидату

**ПРЕДСЈЕДНИК
НАУЧНО-НАСТАВНОГ ВИЈЕЋА**

Проф. др Висомир Поповић

PRIMLJENO: 01. 04. 2009.			
OBJ. IGR.	BROJ	PRILOZI	VRJEDNOST
	291		

Проф. др Никола Мојовић, ванредни проф. на предмету Римско право, Правни факултет у Бањој Луци, председник
 Проф. др Љубомир Зовко, редовни професор, Катедра за историју права и државе, Правни факултет Свеучилишта у Мостару
 Проф. др Драган Пантић, ванредни проф. на предмету Општа правна историја и Национална историја државе и права, Правни факултет Универзитета у Источном Сарајеву

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВИЈЕЋУ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БАЊАЛУЦИ

Одлуком Сената Универзитета у Бањој Луци број: 05-4980/08 од 25.12.2008. године, именовани смо у Комисију за писање извјештаја за избор наставника на Правном факултету у Бањој Луци, на уже научне области Римско право и Историја права и државе.

На расписани Конкурс Универзитета у Бањој Луци, објављен у дневном листу „Глас српски“ од 26. 11. 2008. године, за избор наставника на уже научне области Римско право и Историја права и државе (за предмете Национална историја државе и права и Општа историја државе и права), пријаву је поднијела др Здрава Стојановић (за избор у звање доцента).

Након разматрања свих релевантних докумената, подносимо сљедећи:

ИЗВЈЕШТАЈ КОМИСИЈЕ О ПРИЈАВЉЕНИМ КАНДИДАТИМА ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ

I ПОДАЦИ О КОНКУРСУ

Конкурс објављен:	„Глас српски“ од 26. 11. 2008. године
Уже научна/умјетничка област:	Римско право и Историја права и државе
Назив факултета:	Правни факултет у Бањој Луци
Број кандидата који се бирају:	2
Број пријављених кандидата:	2

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Основни биографски подаци

Име, средње име и презиме: Здрава (Мирко) Стојановић
Датум и мјесто рођења: 02.01.1963. Лушци Паланка, С. Мост
Установе у којима је био запослен: Правни факултет Бања Лука
Звања/радна мјеста: - асистент од 1987. до 1991. године
- виши асистент од 1991. године
(реизбор 2008. год.) до данас
Историја државе и права

Научна/умјетничка област: Историја државе и права

2. Стручна биографија, дипломе и звања

Основне студије

Назив институције: Правни факултет
Мјесто и година завршетка: Бања Лука, 1986. године

Постдипломске студије

Назив институције: Правни факултет
Мјесто и година завршетка: Београд, 1991. година
Назив магистарског рада: „Кривично право Душановог законика и византијско право“
Историја државе и права

Ужа научна/умјетничка област: Историја државе и права

Докторат

Назив институције: Правни факултет
Мјесто и година завршетка: Бања Лука, 2008.
Назив дисертације: „Положај Круне у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца за вријеме важења Видовданског устава“
Историја државе и права

Ужа научна/умјетничка област: Историја државе и права

Претходни избори у наставна и научна звања (институција, звање и период)

Кандидат је сва претходна научна и наставна звања стекао на Правном факултету Универзитета у Бањој Луци и то:

<u>Институција</u>	<u>Звање</u>	<u>Период</u>
• Правни факултет	Асистент	1987. до 1991.
• Правни факултет	Виши асистент	1991.(реизбор 2008.) до данас

3. Научна/умјетничка дјелатност кандидата

3.1. Публикације прије посљедњег избора/реизбора

Рад у научном часопису националног значаја: 6 x 5 = 30 бодова

1. „Совјети и народноослободилачки одбори – разлике и сличности“, Годишњак Правног факултета у Бањалуци, 1989, стр. 121-128

У раду је, на један критички начин, урађена паралела између совјета и народноослободилачких одбора као идеолошких оријентација и институција власти које су настале и развијале се у различитим историјским просторима и временима. Опште је познато, како наводи сам аутор, да сваки масовнији оружани устанак неминуовно носи са собом елементе стихијности, бар у почетним фазама свог избијања. Провјеравајући ту чињеницу на конкретним примјерима револуција које су, у овом раду, предмет свестране научне анализе, аутор није могао, а да не уочи, поред евидентних сличности, и извјесне разлике, како у погледу настанка првих органа народне власти, тако и по питању социјалног састава истих. Специфични односи у политичком животу, као и у друштвено – економским односима Русије, односно Југославије, условљавали су и генерисали наведене разлике.

Совјети су, у првој руској револуцији, превасходно одиграли улогу органа опитереволуционарне оружане борбе. Настали у вријеме када је у Русији предстојала тек буржоаска револуција, совјети се, поред још јаког царизма, нису могли довољно афирмисати и као органи власти. Народнослободилачки одбори, такође, настали као политички органи оружане борбе, од самог почетка, међутим, активно егзистирају и као органи власти са значајним самоуправним обиљежјима. По свом социјалном саставу НОО- и су, као организациона форма власти, били далеко шири од совјета. Осим тога, од првог дана, они се јављају као јединствени органи, за разлику од совјета код којих, све до уједињења јануара 1918. године, засебно егзистирају совјети радника, сељака или војника.

Аутор, ипак, на крају закључује да, на теоријском плану, концепт НОО- а представља израз оних истих идеја које су слиједили руски револуционари. У основи тих идеја је тежња ка стварању таквих организационих форми власти које ће чинити радикалан заокрет у историји, тим више, што се народу додјељује улога основног вршиоца и субјекта власти. Совјети су, дакле, оставили за собом значајне поуке и идеје које су непревазиђене без обзира на критерије времена и простора. Стога су, по мишљењу аутора, у односу на народноослободилачке одборе, совјети имали значај, па и утицај, идејног преседана, али не и конкретног историјског модела.

Аутор у овом раду настоји правилно сагледати проблем карактера византијског права иконоборачког периода и то чини нормативном анализом два најважнија правна споменика – Еклоге и Земљорадничког закона. Подударане извјесних одредаба Еклоге и Земљорадничког закона упућује на истовјетност политичко-социјалних и привредних прилика у којима настају. Њихова основна вриједност је у томе што су, руководећи се начелом сврсисходности, настојали прилагодити римско право средњовијековним друштвено-политичким приликама.

Ипак, за разлику од византијског грађанског права (карактерисше га примјетна антифеудална усмјереност), историја кривичног права не доприноси бољој спознаји и процјени Јустинијановог кривичног права, јер се од њега битно разликује. Додуше, како запажа сам аутор, систем кривичних дјела обухвата традиционална правна добра за чију кривично – правну заштиту је заинтересовано свако правно уређено друштво. Заштиту државне власти, званичне религије и судства, Еклога претпоставља заштити осталих правних добара. Имајући у виду мутну епоху, почетком VIII вијека, сваки напад на императора и хришћанску државу, уопште, Еклога сматра као најтежи злочин. У смислу потпуне државне контроле свих привредних токова, па и правилног оптицаја новца, кривичним дјелом против државе сматрало се и кривотворење новчаница. Такође су се основним принципима државне власти, бирократији, централизму и аутократији, супротстављали фактички случајеви самовлашћа, доводећи у питање углед и ауторитет сивске функције, као једног од многобројних монопола царске власти.

Како је год законодавство, још од Константина Великог, а нарочито под Јустинијаном, било богато привилегијама за цркву, манастире и монахе, тако је оно било плодно казним законима против нехришћана и јеретика из разних секти. С обзиром на присутну антимастирку усмјереност иконоборачких царева, с једне стране, а с друге стране, на нарочито изражену бригу око заштите православне вјере у Еклоги, поставило се питање рјешења такве противрјечности. Аутор ју је покушао објаснити извјесним тактичним потезима државне власти. Однос између државе и цркве у Византији је одувјек био однос сарадње и толеранције или се, формално – правно, таквим хтио приказати. Фактички, пак, држава се чврсто држала патронатства над црквом.

Привредна и социјална структура Византије овог периода представља мјешавину елемената робовласничког и новодолазећег феудалног поретка. Потврду томе аутор налази у великом броју одредби Еклоге о кривичним дјелима против имовине. Прва група кривичних дјела против имовине односи се на заштиту својине над стоком. Друга група тиче се кривичног дјела крађе. Насупрот Јустинијановом праву, које крађу начелно кажњава као приватни деликт (повлачи приватно – правну казну), Еклога је посматра више као злочин који треба казнити јавном казном. Од обичне крађе, у члану 11, разликује и њене квалификоване случајеве – крађу у војсци, члан 10, и крађу у цркви, члан 15. Историјско – правном анализом ових, и сродних им чланова, аутор примјећује сљедеће: прво, Еклога посебно квалификује и строжије кажњава случајеве крађе у

војсци од случајева обичне крађе. Друго, релативна социјална хомогеност Византије овог периода, као основни извор њене унутрашње чврстине, није у Еклоги досљедно спроведена. Треће, Еклога показује релативно висок степен правне свјести Византија VIII вијека јер се околности под којима је учињено кривично дјело, како објективне, тако и субјективне природе, сматрају битним при одмјеравању казне.

Подударње појединих одредби Еклобе и Земљорадничког закона упућује на истовјетност политичко – социјалних и привредних прилика у којима настају. Истина, Земљораднички закон је приватна компилација настала на основу збирки пресуда због чега у њој не налазимо ни правног система, ни свеобухватности кривичних дјела. Такође, за разлику од Еклоге, градација казне према тежини дјела није увијек задовољавајућа, нити досљедно спроведена. Но, зато су и у Земљорадничком закону, као и у Еклоги, казне типично византијске.

Живот човјека је такође правно добро коме, како запажа сам аутор, законодавство овог периода пружа изузетну правну заштиту. Сматра се да ни социјалне, а ни друге разлике између људи, не могу битно утицати на кажњавање евентуалног убице. Шта више, то су једини случајеви досљедног и традиционалног задржавања Јустинијановог кажњавања.

Иако се, у цјелини гледано, право овог периода не може сматрати феудалним, кривично право Византије, поготово његов систем казни, чини један крупан корак ка типичном феудалном начину кажњавања. Казнени систем, онако како су га поставили закони Изауријских царева, не само да одступа од Јустинијановог права, него и хришћанског човјекољубља, формално – правно истицаног, основног мотива законодавне дјелатности. Ако би, како резонује аутор, били склони томе да сматрамо казнено право ових закона варварским због многобројних тјелесних казни, онда би требало имати на уму да су иконоборачки цареви сматрали ове казне оправданим те да су хтјели њиховим увођењем, заправо, ублажити Јустинијаново казнено право. Уз све то, не треба заборавити да је то, ипак средњи вијек са свим „мрачњаштвом“ које у себи носи.

3. „Кривично право средњовијековне Србије XXII-XIV вијека“, Годишњак Правног факултета у Бањалуци, 1993/95, стр. 193-201

На бази најважнијих правних споменика наведеног периода, манастирских повеља, аутор, у овом раду, покушава сагледати тадашње схватање суштине кривичног дјела, проблема кривичне одговорности као и казног система. Формално и објективно схватање суштине кривичног дјела је, по разумијевњу аутора, посљедица оног степена правне свјести који, због патријархалне окренутости ка прошлости, сужава могућност било каквог дубљег поимања противправне радње. Правна суштина кривичног дјела се цјенила, искључиво, кроз чињеницу повреде правне норме и тиме проузрокованих посљедица. Такође, санкционисање неке радње или поступка било је условљено конкретном околношћу и интересима привилегованих слојева. Вршило се, дакле, *ad hoc*, од случаја до случаја.

Стога не чуди чињеница да кривично право до Душановог законика (од 12. до 14. вијека) не пружа довољно рационалан систем кривичних дијела који би подразумјевао груписање сличних противправних радњи с обзиром на материјално добро које се штити правном нормом. Као и за сваки период у правној историји било које државе, тако је и за период немањих Србије, уочљива била потреба да се одређена правна добра, уско везана за тренутачне интересе владајућих структура и за специфичне друштвене и државне прилике, правно заштите. Тако је, у интересу потомака великог жупана, било да, тек стеченој државној самосталности, обезбједе одговарајућу правну сигурност, па се као државни преступ сматрало и кривично дјело убиства јер и у том кривичном дјелу држава види опасност за унутрашњи мир и општи правни поредак којем се свесрдно тежило.

Сходно наведеном разумјевању суштине кривичног дјела, постаје јаснији и прилично незаинтересован став законодавца у односу на проблем кривичне одговорности као субјективног односа учиниоца кривичног дјела према истом. По разумјевању аутора, ниска правна свијест, подупрта траговима патријархалног система размишљања, није очито била дорасла тако сложеним и, крајње суптилним, појмовима као што су покушај, виност, урачунљивост. И, како се субјект кривичног дијела није морао обавезно поклапати са субјектом кривичне одговорности, чести су били случајеви колективне одговорности (жупе, села).

У погледу казненог система, обрађивани период аутор означава као прелазни у правцу претварања карактера кривичног права из приватно – правног у јавно – правни однос. Низ повеља, управо, илуструју чињеницу да се вражда, која је у то вријеме означавала новчану казну за кривично дјело убиства у износу од 500 перпера, дијелила између краља, евентуално цркве, и тзв. наводчије (тужиоца). Иначе, потреба робноновчане привреде и финансијски интереси владара, условљавали су широку примјену имовинских казни, како у новцу (потка, попаша, престој, одбој и др), тако и у натури (шестиволне, дванестоволне и сл).

Аутор, на крају, наглашава како би приказ система казни, карактеристичан за обрађивани период, остао значајно окрњен ако би се заобила једна специфичност српског средњовјековног кривичног права, а ријеч је о непостојању смртне казне за кривично дјело убиства.

4. „О облику владавине при стварању југословенске државе 1918. године“, Годишњак Правног факултета у Бањалуци, 1996/97, стр. 165-175

У раду се аутор, позивајући на примјере из политичке праксе југословенских народа, прије уједињења, бави извјесним обликом републиканства, израженог у мишљењима појединих политичара или странака. Евидентно је, дакле, да се ни питање облика владавине будуће југословенске државе није могло тако олако ставити ван сваке дискусије, како је то изгледало на Крфској конференцији. Женева конференција је најбољи показатељ постојања политичких фактора који су заговарали мишљење, иако још незванично, да питање монархије и облика владавине, уопште, још не заслужује дефинитиван расплет. Такође, увидом у Записнике са сједница Средишњег одбора Народног вијећа државе Словенаца,

Хрвата и Срба, одржаних током новембра 1918. године, присутна су изјесна разматрања и противрјечности око разумјевања облика владавине будуће југословенске државе.

Сходно томе, аутор покушава одговорити на питање колико се такво републиканство, посматрано са историјско – политичког и идеолошког гледишта, могло равноправно носити са традиционално доминатном монархијском опцијом већине политичких странака и чиме је такво републиканство мотивисано? Притом, наводи низ аргумената и примјера из политичке праксе који иду у прилог размишљању да је републикански покрет, при уједињењу у заједничку државу, политичким мотивима, суштински исфорсиран, колебљив, недоследан и идеолошки незрео. Приклањајући се мишљењу неких писаца, попут Л. Марковића и Б. Глигоријевића, сматра да су идеје о републиканском облику владавине више мање израз личних размишљања, а не већине народа, односно да се ту ради о својеврсном вјештачком пропагирању републике. У републиканству југословенских политичара са територије бивше Аустро – Угарске, види покрет без чврсте организационе и јасне идеолошке основе који првенствено извире из инстинктивног револта маса против датадашње туђинске власти, али и страха од превласти Србије којим би могла бити угрожена њихова национална индивидуалност.

Но, ако је, између осталог, страх од превласти српске буржоазије и њене династије у будућој држави политички мотивисао новопечене југословенске републиканце бивше Монархије, шта је то, пита се аутор, што објашњава извесна антимонархијска усмјерења једног дијела српске буржоазије у Краљевини Србији? Јер, монархија је у Србији, несумњиво, традиционална и народним духом освештена установа. У њој су и Срби изван граница Србије неизбјежно гледали своју националну идентификацију. Чињеница је, међутим, да је, управо, та иста монархија постала каменом спотицања у Србији и то од времена заоштравања односа између владајуће Радикалне странке и српских опозиционих политичких странака. С обзиром на то, основаним се чини закључак да се републиканство у Краљевини Србији примарно јавља као антирадикалски покрет оптерећен династичким или, пак, анти династичким мотивима.

Ипак, како се на крају и показало, политички недоследан и без дубљих коријена у масама, антимонархијски покрет у Краљевини Србији, као и у југословенским земљама бивше Аустро – Угарске, није могао озбиљно политички парирати монархијској идеологији доминантних политичких странака. Уједињење југословенских народа у заједничку државу 1918. године се, стога, може сматрати легитимним чином насталим као резултат преваге југословенских интереса над посебним националним интересима и националним идеологијама. Историјско – политичком нужношћу, Србија је постала незаобилазним стожером уједињења што су, мање више невољко, морали признати и други политички фактори од утицаја, прије свега, Народно вијеће државе Словенаца, Хрвата и Срба. Децембарске изјаве су, у том погледу, показале спремност мјеродавних политичких фактора да, у провизном периоду, признају институцију монарха као суверену државну власт, док се дефинитивно питање облика владавине не ријеша слободно изабраном Уставотворном скупштинам.

У раду се аутор бави историјским основима настанка и развоја парламентарног система. На један концизан и сврсисходан начин се акцентирају најважнији друштвено-историјски, политички и идеолошки моменти из енглеске уставне историје, као колијевке парламентаризма. Притом су се, неминовно, наметала одређена питања. Како је, рецимо, могуће да један систем власти какав је енглески, оригиналан те лишен било каквог ранијег историјског узора као и помоћи интелектуалног резоновања, досегне своје најоптималније функционисање? Зашто је, пак, парламентаризам, унаточ великој еластичности и адаптивности основног модела, претрпио, током његове рецепције у земље европског континента, многе тешкоће док се није приближио енглеском узору? Сама рецепција, као својеврсни феномен модерне европске уставности, је, заправо, показала да, приликом преузимања неке установе из једног система у други, неминовно настају тешкоће као логична посљедица различитог историјско – политичког развоја, али и начина мишљења, навика, менталитета.

Како примјећује аутор, мало је земаља у свијету које би, као Енглеска, своју историјско – превну и политичку прошлост могле истакнути као примјер једне релативно мирне револуције, без великих социјалних превирања, националних трвења и политичких размимошлажења. Захваљујући, поред наведеног, и повољним географским и привредним предиспозицијама те генетски обезбјеђеном практичном духу и темпераменту енглеског народа, постепено су се, кроз реформе и уставне конвенције, стицали и проширивали услови за демократизацију друштва. И када се са теоријског, уставно – правног и историјског аспекта, покушавају сагледати есенцијални услови доброг функционисања парламентарног система, уобичајено је претпостављање уставне парламентарне монархије енглеског типа, не само парламентаризму какав се успоставља у француској Трећој републици, него и континенталном типу парламентарне монархије.

У основи историјског развоја сваког од наведених типова државне организације је постизање што већег степена државног (националног) јединства, а оно је, на примјеру Енглеске, најостварљивије у парламентарној монархији и то кроз правилну и сврсисходну примјену, теоријски постављеног, принципа подјеле власти. Историјски гледано, дуговјековни сукоб између монарха, као носиоца извршне власти, и народа представљеног у парламенту, као законодавном органу, на европском континенту се најчешће рјешавао кроз периодичне револуционарне кризе које су резултирале протежирањем законодавног органа на рачун извршног, као у француској Трећој републици, задржавањем значајних прерогатива власти владара, као у Румунији и Шпанији, или, пак, примјетним подчињавањем владара парламенту, као у Норвешкој. Вршећи упоредну анализу, аутор запажа да и систем парламентарне владе скандинавских земаља показује, поред сличности политичких структура (резултат су заједничких традиција и историјског развоја), и бројне различитости. У Енглеској се уставна парламентарна монархија, од средине 17. вијека, схватала као равнотежа два равноправна чиниоца, монарха и парламента. И док је модерна демократија негдје успјевала уздрмати монархијску владавину, доводећи је у кризу, у Енглеској је монархија, као

дио народне историје опстајала уз неминовна прилагођавања процесима демократизације друштва и остварења правне државе. Од сталешло – представничке ка уставној монархији, у условима развијеног страначког живота, релативно рано изграђеног јавног мјења те поштивања општег права гласа, континуирано је текао развој парламентаризма „осуђен“ на успјех дефинитивним уобличињем кабинетске (парламентарне) владе у 19. вијеку.

Земље европског континента, у процесу демократског обликовања своје државности, а у настојању да слиједе енглески примјер, неминовно су се сукобиле са властитим историјским, социјално – политичким окружењем, мање захвалним од основног узора. Отуда, резимира на крају аутор, и разлике у обликовању основних установа парламентарног система. Чињеница је, међутим, да је сваки од тих изведених парламентарних система имао шансу да стекне, и углавном је стекао, право грађанства међу политичким системима тиме што би обезбједио владавину права и властиту правну логику.

6. „Положај краља у парламентарној монархији на примјеру енглеске уставно-конституционалне праксе“, Годишњак Правног факултета у Бањалуци, 26/2002, стр. 307-313

Бавећи се, на самом почетку рада, општим положајем краља, аутор упућује на својеврсни феномен енглеског монархизма саджан у чињеници да је енглеска монархија једна од најдужих монархија која је функционисала у континуитету. Своју опстојност током дуговјековног битисања, снагу да издржи, победи и настави живот, енглеска монархија је црпила, прије свега, из поштовања и повјерења које је уживала у народу, духовно се везујући за њега.

Као таква, енглеска монархија је, на особен начин, претрпела и општи процес демократизовања друштва који је подразумјевао и неминовну потребу за ограничавањем власти круне. За разлику од европског континента, гдје се краљ више опирао наведеном процесу па је он, утолико, био трновитији, а у крајњем исходу недоречен, Енглези су, и у том погледу, показали максималну реалност и прагматичност. У вјештом очувању формалног угледа круне, кроз давно утврђено начело да „сва власт припада Краљици у Парламенту“, док је свршни садржај власти дефинитивно прешао на друге институције, пронађена је максима даљњег опстанка круне.

Парламентарни је принцип да законе доноси „краљ у парламенту“. У склопу цјелокупне компромисне законодавне дјелатности, краљу припада право санкционисања (потврде) као и право промулгације закона изгласаног од парламента. Закон не може ступити на снагу без потписа круне. Наведена права монарха су, међутим, само формална јер у суштини представљају безрезервну подршку и увјерење краља да су парламентарни посланици изгласали добар закон. Осим тога, уставна конвенција налаже краљу такво понашање осим ако је, другачијим поступањем, спреман да се компромитује у народу. У оквиру прерогатива краља у односу на парламент, аутор наводи и формално право сазивања парламента (иако су већ унапријед утврђена редовна засједања), као и право његовог распуштања. Осим такозване „престоне бесједе“ (саставља је

влада као свој програм), као и одговора парламента (тзв „адресе“), других непосредних контаката између законодавних партнера нема. Парламентарна доктрина је, закључује аутор, на врло вјешт начин уредила положај круне у законодавној сфери парламентарног система, лишавајући је фактичке могућности да врши власт, али притом не нарушавајући традиционалну гламурозност и ауторитет на који је народ вјековима био навикнут.

Иако је, номинално, шеф управне власти, уставном конвенцијом о обавезној компатибилности чланова владе и чланова парламента, краљ дефинитивно претаје бити искључиви носилац извршне власти задржавајући, као њен индивидуални фактор, одређена формално – правна овлашћења. Управо стога што се извршна власт остварује преко владе и монарха, веза између њих је неизбјежна, макар била номинална и начелна. О томе недвојбено свједочи монархово право именовања председника владе и министара, некад реално (ефективно), а од 19. вијека, с коначним формалним обиљежјем. Консултације које је круна, на европском континенту, чинила у том погледу, за енглеског монарха нису биле обавезне, али су се надомјештале бројним уставним конвенцијама. Једна од њих налаже монарху да мандат председника владе (првог министра) мора повјерити вођи најјаче политичке странке у Доњем дому. Од времена (крај 18. и почетак 19. вијека), када је постало јасно да влада не може управљати државним пословима уколико је не подржава већина посланика у Доњем дому, усталила се и уставна конвенција по којој за министре морају бити бирани искључиво људи од народног повјерења (парламентарни посланици). Тиме се, каже аутор, монарх доводи у својеврсну „пат позицију“. С једне стране, у ситуацији је да свакодневно и ауторитативно, према јавности, промовише „владу и министре Његовог Величанства“, а с друге стране га ванпартијска оријентисаност лишава могућности протежирања одређеног политичког правца и личности или испољавања политичких симпатија.

Премда су бројне конвенције, на које се аутор позива, илустративно показале како је монарх, током историјског развоја, остајао без ефективне власти, њему су, ипак, остављене извјесне могућности утицања на стварне управљаче. Класична политичка мисао у Енглеској је закључила да монарху ипак остају три битна права: да буде консултован, да подстиче и опомиње. Колико ће се та права третирати као битна и да ли ће се у сваком моменту респектовати, зависи од непосредног управљача. На влади (кабинету) је, дакле, да, процјеном ситуације, одлучи хоће ли, непристрасно и неутрално мишљење монархово, априори одбацити као непозване сугестије или ће га, напротив, прихватити као објективну опомену за, евентуалну, властиту политичку пристрасност.

Укратко, монарх ништа конкретно не ради сам. Извјесну самосталну улогу монарх остварује само у оном дијелу у којем се од њега тражи искључиво декоративни ангажман. Оно због чега је круна, унаточ свему, „живи центар“ нације је ауторитет којег, у недостатку власти, црпи из свог социјлно – моралног и етичког квалитета.

1. „Лична и политичка права и слободe у правном систему Републике Српске“, Зборник радова са научног скупа, Изградња и функционисање правног система Републике Српске, Бања Лука, јуни 1997, стр. 623-637

У раду се, након кратког историјског осврта на традицију постојања људских права и слобода код Срба, износи структурално – функционални приказ личних и политичких права и слобода у правном систему Републике Српске, према Уставу од 1992. године. Отварајући, између осталог, једно од горућих питања сваког уставног уређења – раскорак између нормативног и стварног - аутор, преваходно, има за циљ да, нормативно – социолошком и упоредно – правном методом, дође до есенцијалних структуралних обиљежја али и функционално значења права и слобода.

По начину систематизовања права и слобода, Република Српска спада у групу држава које одмах иза основних одредби о карактеру државе стављају поглавље о правима и слободама, под насловом „Људска права и слободe“. С обзиром на то да је врло тешко и непродуктивно изучавати сва права и слободe, аутор се приклонио њиховој класификацији по сродности (сличности) и то оној која најбоље одговара данашњем степену развоја уставноправне теорије и структури права и слобода грађана. Не умањујући значај економско – социјалних права и слобода и тзв. нових и посебних права и слобода (обје групе су заступљене у Уставу Републике Српске), овом приликом је посвећена пажња само тзв. „првој генерацији“, тј. личним и политичким правима и слободама.

*Сва права човјека су, најшире гледано, лична права. Ипак, са историјског, фундаменталног, садржајног и општељудског (хуманог) аспекта, лична права и слободe се могу сматрати најважнијом групом. Из одредаба Устава примјетан је нарочити интерес уставотворца у погледу наведених права и слобода. Као прво, квантитативно гледајући, лична права и слободe чине најсадржајнији дио другог поглавља. Друго, очит је одређен хуманистички приступ регулисања при чему израз човјек, најчешће кориштен, обухвата свако људско биће без икакве разлике. Након принципјелног прокламовања **једнакости пред законом свих грађана Републике**, без обзира на расу, пол, језик, националну припадност, вјеру, социјално поријекло итд. слиједи одредбе којим се штити тјелесни интегритет човјека, а затим његова слобода и лична безбиједност (**правно на живот и право на слободу**). Право човјека на живот и слободу је битна претпоставка остваривања и других права, нарочито оних која се тичу моралног и духовног интегритета човјека. Суштина је у гарантовању права човјека на његову приватност, духовну (интелектуалну) и моралну вриједност (између осталих, слобода мисли и **опредјељења, слобода савјести и вјероисповјести, слобода кретања и настањивања**).*

*Систематски приказ политичких права и слобода у правном систему Републике Српске, захтијевао је нужност комбиновања традиционалних, општепризнатих и уобичајених елемената са елементима које наведеним правима дају нове димензије и значења. Управо су се те нове димензије и нова значења традиционалних права могле најјасније приказати на примјеру **бирачког права**. У*

ред примарних и традиционалних политичких слобода спада и слобода штампе и других видова јавног обавјештавања. Истицањем слободe мисли као једне од основних људских слобода Устав утире пут остваривању других права и слобода (право на мирно окупљање и јавни протест, слобода политичког организовања и дјеловања те право на јавно изношење мишљења о раду државних и других органа и организација). Сва ова права и слободе су са битно наглашеном политичком димензијом и управо стога се различито уставно уређују. Разумјевајући друштвено – политичку ситуацију у држави, Устав на један одмјерен и пажљив начин приступа њиховом регулисању. По свом функционалном значењу, праву на мирно окупљање и јавни протест је блиско право на јавну критику с тим да га Устав регулише у нешто мекшој форми формулишићи га као право јавног изношења мишљења. Најзад, посебан друштвени ауторитет, у правном систему Републике Српске, има слобода изражавања националне припадности и културе. Позитивно национално осјећање, у смислу сталне афирмације националних вриједности, не негирајући притом националне вриједности других нација, аксиом је на којем, по уставотворцу, треба да почива будућност српског народа.

Умјесто закључка, аутор поставља питање – како нормативним жељама, које у правном систему Републике Српске прате највише међународне стандарде, дати неопходан друштвени садржај? На питање одговара двије констатацијама. Прво, свијет није никада био у таквом раскораку између нормативног и стварног. Друго, чињеница је да савршеног облика државног поретка нема. Једно, ипак, остаје – да бирамо између поретка са мањим или већим неугодностима, односно, да тежимо поретку који ће обезбиједити највећи степен поштивања људских права и слобода.

2. „Кривично право Душановог законика и византијско право“, Зборник радова са научног скупа, Душанов законик – 650 година од његовог доношења, Бања Лука, 2000, стр. 361-375

У раду се прати историјски слијед постепеног мијењања српског средњовијековног кривичног права, под утицајем византијског, у правцу трансформисања карактера кривичног права из приватно-правног (до доношења Душановог законика) у јавно-правни карактер (са доношењем Душановог законика). С тим у вези, било је неопходно урадити систематску упоредно –правну и социолошку анализу основних појмова кривичног права, на примјеру Душановог законика и реципираних византијских зборника.

По питању појма и структуре кривичног дјела, могло се, како наводи аутор, закључити да је Душанов законик битно еволуирао у односу на раније српско законодавство. Старословенско схватање кривичног дијела као приватне ствари појединаца повријеђених истим, у условима ојачале државне моћи, постало је неодрживо. Сходно византијском правном схватању о примарном и искључивом праву државе да интервенише у кривично – правним односима, Душанов законик и сам истиче општедруштвену опасност већине кривичних дијела која нужно повлачи веће државно ангажовање у кривичним стварима. Додуше, у одређеним случајевима и сам процјењује кривично дјело у објективно – формалистичком

смислу те види противправност у сваком преступу против закона. Ипак, на многим мјестима у закону је видљив покушај уношења јавноправног, материјалног елемента у појам кривичног дијела, а то је његова друштвена опасност.

И у погледу противправности, као битног елемента самог појма кривичног дијела, српско средњовјековно право је претрпело измјене па су, по узору на Византију, у већој мјери респектовани неки основи који су искључивали постојање кривичног дјела те тиме и његову кажњивост, мада је и то питање српско право често третирало на себи својствен начин. У духу византијске кривичноправне теорије је и инкорпорирање субјективног елемента у појам кривичног дјела, иначе запостављеног у српском кривичном праву прије доношења Душановог законика.

Упоредно разматрање појма кривичног дијела у средњовјековном српском и византијском кривичном праву, 14. вијека, упућује, дакле, на закључак о постојању извјесног објективно – субјективног поимања тако важног кривично – правног института. Наравно, објективне, односно субјективне елементе појма кривичног дијела је могуће сагледати искључиво са аспекта конкретног, класно и социјално оптерећеног друштва, какво је било феудално.

Кад се, пак, учинилац кривичног дијела имао сматрати за кривца и казнити, питање је поводом којег се српско кривично право Душановог доба у великој мјери ослањало на сугестије византијског права, мада и ту са доста опреза. По византијском правном гледишту, извршење друштвено опасног дијела, које је одређено у закону као кривично дијело, није једина претпоставка за примјену казне. Постојање кривичне одговорности је нужна претпоставка за примјену казне. Према томе, византијско средњовјековно кривично право је, с погледом на противправну вољу, сматрало да се кривична дјела појављују као посљедица умишљаја, нехата или случаја и да само прва увијек подлијежу казнама. Душанов законик нема општих дефиниција виности. Ипак, види се да је и он усвојио гледиште византијског права. Међутим, у неким члановима, Душанов законик не прави разлику између умишљаја и нехата. Но, без сумње, и у тим случајевима су морала важити начела византијског права по којима је судија морао у сваком конкретном случају испитати да ли је радња учињена по умишљају или по нехату те, према томе, изрицати казну.

О самој урачунљивости, као стању у којем се налазила воља и свијест учиниоца кривичног дјела у времену његовог извршења, писано право опет не говори генерално али из појединих прописа се види да је законодавац и о томе водио рачуна. Претпоставка је да су се, под утицајем византијског права, и у вези са овим елементом кривичне одговорности, покушале чинити сличне промјене. Душанов законик, уствари, у компромису проналази правно ефикасна рјешења. С једне стране, задржава старо схватање да се пијанство сматра као отежавајућа околност при одмјеравању казне док, с друге стране, нарочито истиче моменат субјективне виности у кривичним дјелима која су му се чинила најтежим.

Са Душановим закоником се, под утицајем византијског права, почела први пут правити разлика између главног виновника и споредних учесника истог кривичног дијела, а самим тим и разлика у одговорности. Иако су се, у одређеним случајевима, саучесници кажњавали једнако као и непосредни извршиоци

кривичног дијела, у већини случајева је примјетна тенденција ка блажем кажњавању споредних учесника у извршењу истог. Према томе, питање кривца и кривичне одговорности у средњовјековној Србији Душановог времена могло се правно ефикасно регулисати прибјегавањем новом компромису одредаба српског и византијског права.

Систем кажњавања у Душановом законнику представља, по аутору, прави конгломерат казни реципираних из византијског права и казни које означавају трагове минуле епохе у српском средњовјековном правном животу. Душанов казни систем преузима, за византијско феудално право типичне, тјелесне казне сакаћења, жигосања, батињања и слично. Први пут се уводи и примјењује смртна казна, али само у случају убиства одређених категорија људи. Уз систематску рецепцију византијских тјелесних казни и смртне казне, Душанов законик чини уступке и српским локалним поребама те задржава и велики број новчаних казни које, међутим, и саме стичу јавно правна обиљежја. Душанов законик, закључује на крају аутор, у великој мјери одражава византијско кривично право прожето, у сваком случају, елементима српског обичајног права.

3.2. Публикације послје посљедњег избора/реизбора

Рад у научном часопису националног значаја: 3 x 5 = 15 бодова

1. „О владалачкој личности краља Александра Карађорђевића“, Зборник Правног факултета, Универзитет у Источном Сарајеву, 4/2008

Ауторов осврт на владалачку личност краља Александра Карађорђевића треба разумјети као један мали искорак у покушају да историјска наука, ослобођена идеолошких и политичких стега, коначно, и на научним темељима, преиспита досадашње оцјене и квалификације исте. Притом, аутор полази од чињенице да је ријеч о личности која је била судионик свих важнијих збивања, не само наше, него и европске историје у првој половини 20. вијека, те да је особености и способности своје личности Александар Карађорђевић имао прилику развити и потврдити, управо, у склопу друштвено-политичких збивања чији је актер и био.

Пратећи, сходно томе, три животне улоге, улогу престолонаследника и војника, затим парламентарног владара и коначно улогу владара апсолутисте, аутор закључује да се Александар Карађорђевић најбоље „нашао“ у оној првој и то захваљујући, прије свега, изворним особинама своје личности. Но, колико год се овдје радило о личности високих начела у вршењу дужности, готово фанатичне упорности, али и преузимања одговорности, нова „мисија“ (након стварања југословенске државе 1918. год.) је тражила даље ширење интелектуалних видика, способности, предвиђања догађаја, реално процјењивање ситуација и људи.

Макијавели, на ког се аутор често позива, је говорио да владалац, ако хоће ишта трајно створити, мора бити у стању да спозна вријеме и поредак ствари те да им се прилагоди, а не да иде у правцу којем га његова нарав вуче. Да ли је,

пита се аутор, регент Александар, као претежно војник, био дорастао дипломатској и државничкој мисији која је услједила уочи и након стварања југословенске државе 1918. године? Чињеница је, даље резонује аутор, да дипломатско – политички рат тражи стварање пријатеља, а не борбу против непријатеља; тражи стрпљење и прилагођавање, а не само надахнуће и храброст. С друге стране, у условима непостојања истинског компромиса између супротних искустава држава коју су имале Србија и Хрватска, улога посредника и измиритеља је била крајње незахвална. Парламентарне, пак, кризе у које је Краљевина СХС улетјела већ с почетка своје егзистенције, усмјериле су је у правцу који јој није обећавао ни чврстину ни постојаност. Не може се, тврди аутор, рећи да краљ Александар није био спреман да овлада једним тако сложеним и осјетљивим механизмом какав је парламентарни. Но, у покушајима да мири неизмирљиво, губио је снагу и стрпљење, бивао често љут и нервно напет. Навикао да без колебања пресјеца ток догађаја те спреман да иде на све или ништа, тешко су му падале многобројне недоумице и дилеме. Када је коначно пристао да активно учествује у центру политичких збивања, његова првобитна ванпартијска оријентисаност је озбиљно доведена у питање. Мотивишући и даље све своје поступке заштитом народних и општедржавних интереса, краљ је кренуо на „пут без повратка“. Ризикујући свој ауторитет, све више и чешиће се уплитао у непарламентарне игре политичких странака, дајући кризама лична обиљежја. Притом је идеја југословинства бивала све осамљенија.

Када је коначно почео реално и објективно сагледавати ствари, било је већ касно. Да парадокс буде већи, краљ Александар Карађорђевић је, задајући самртни ударац унитарном југословенству својом жељом да „одозго“ створи нацију, завшио живот као симбол јединства и независности земље.

2. „Традиција парламентаризма у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца“
Безбједност, полиција, градјани, Часопис министарства унутрашњих полова
Републике Српске, Бања Лука 2/2008

У раду се аутор бави социјално – политичким и идеолошким претпоставкама парламентарног система у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца. Имајући у виду специфичне социјално – економске, политичке и идеолошке услове у којима је парламентарна влада требала бити оживотворена, поставило се питање да ли је, и у којој мјери, парламентаризам Краљевине СХС могао реално пратити, еволуацијом детерминисана, опита правила парламентарног система.

Основано се претпоставља да ће у, одсуству адекватног социјално – политичког контекста (традиција парламентаризма постојала је само у Србији) парламентарни систем, у новоствореној југословенској држави, имати мање шанси за успјешније функционисање. Како историја показује, већина југословенских народа уједињених у заједничку државу 1918. године, није имала континуитет развоја економско – социјалних и политичких односа. На то су, поред географског фактора, снажно утицали империјалистички ставови држава у чијем оквиру су се југословенски народи налазили. Хабзбуршка монархија, изразито бирократска и недемократска, снажно се супроставила свим прогресивним и демократским идејама које је доносило ново европско друштво

крајем 19. и почетком 20. вијека. Слично је било и са југословенским народима под турском влашћу.

Од свих југословенских народа који су ушли у састав Краљевине СХС, једино је Србија, великим дијелом национално – политички еманципована држава, смогла сангу да се, бар дјелимично, супротстави војно – финансијском и политичком притиску империјалистички сила те да значајније „осјети“ позитивне ефекте крупних промјена у оквиру европског друштва 19. вијека. Борба за демократизацију јавног живота, за уставноправно уређење, а против личног режима, јесте оно што је прожимало историју Србије већ од 30- тих година 19. вијека. Иако малобројна, интелектуална јавност Србије је, захваљујући релативно богатој правнополитичкој преводилачкој књижевности, била у ситуацији да се упозна са дјелима многих писаца о модерној европској уставности. Питање је, међутим, у којој мјери су парламентарна искуства Србије могла послужити као својеврсна одскочна даска за успјешно функционисање парламентаризма у Краљевини СХС? Дефинитиван одговор на ово питање тражио је од аутора одређена појашњења српске уставне и парламентарне историје.

Чињеница је да парламентарни систем, у суштини, представља један систем еволуције. Без државотворне и политичке стабилности земље и то кроз дужи низ година илузорно би, и надасве претнциозно, каже аутор, било очекивати успјешније функционисање парламентарних установа. Настојања либерално – интелектуалних кругова да се српско друштво изгради и модернизује у складу са европским грађанским принципима и стандардима, која су резултирала одређеним парламентарним искуствима крајем 19. и почетком 20. вијека, нису дугорочно могла представљати реалну и чврсту основу за успјешно функционисање парламентарног система у Краљевини СХС. Шта више, недостатак либерално – демократске традиције и политичке културе, наслеђен из периода који је претходио државнополитичком уједињењу, уз неријешено класно, национално и економско – социјално питање, увешће Краљевину СХС у вртлог државнополитичких и уставноправних збивања.

3. „Питање легитимитета краљевске власти при стварању и уставном конституисању југословенске државе 1918. године“, Правна ријеч, часопис за правну теорију и праксу (у штампи)

Аутор у раду полази, прије свега, од разумијевања саме легитимности као питања воље народа те, сходно томе, покушава аргументовано показати како је монархија, са династијом Карађорђевића на челу, ту и такву легитимациону основу своје власти имала.

Полазећи, дакле, од става да је уједињење југословенских народа у „јединствено Краљевство Срба, Хрвата и Словенаца“ легитиман чин, настао као резултат преваге заједничких југословенских интереса над посебним националним интересима и идеологијама, аутор сматра неоснованим сва она размишљања која покушавају проблематизовати питање легитимности прводецембарског акта о уједињењу, па и монархије, њиме прокламоване.

У раду се, такође, покушава открити права позадина међустраничких сукоба у самој Уставотворној скупштини, везаних за питање суверености исте, доношења Пословника за њен рад као и за нека рјешења њиме предвиђена.

Сумирајући резултате упоредне анализе појединих уставних приједлога изнесених у Уставотворној скупштини, аутор закључује сљедеће: у условима релативно високог степена политизације Краљевине СХС, процедура доношења Устава је неминовно довела до учешћа великог броја политичких странака, са већим или мањим политичким утицајем. У том заједничком настојању да се период државноправног провизоријума замјени адекватним уставноправним рјешењима, дошло је до, више-мање, отворене поларизације међу политичким странкама. Евидентно је да су страначка диференцирања по основу форме (облика) владавине била у сјени оних која су резултат различитих, често и опречних, гледања на питања од фундаменталног значаја, а то су, прије свега, питање облика државног уређења и социјално-економска питања. Степен политичке посвећености странака будућем уставном рјешењу форме владавине је, управо, зависио од уско националних (државноправних) и уско социјално-економских циљева и интереса. Политичке странке, у чијим су уставним размишљањима и концептима централно мјесто заузимала социјално-економска питања, активније учествују у скупштинским расправама предлажући, итавише, републикански облик владавине. Стиче се, међутим, утисак да су се све оне републиканством само „послужиле“ како би оствариле свој основни програм. Сходно својој основној програмској оријентацији, и са нешто пречишћенијим ставовима о републиканској форми владавине, истицала се једино Републиканска странка. Но, њен поражавајући изборни успјех, новембра 1920. године, је показао да републиканска идеологија још није успјела стећи повјерење широких народних маса.

Монархијски расположена већина, са радикалско-демократском коалицијом на челу, обезбјеђена благонаклоним ставом према монархији и од стране земљорадника, Народног и Југословенског клуба, није морала, нити је страховала од идеолошки недовољно зрелог, колебљивог и реформаторског републиканизма осталог дјела парламентарне опозиције. Облик владавине је, за радикале и демократе, ионако „свршена ствар“, а дискусију говорника по том питању су узимали само као просто обиљежавање становишта, а не убјеђивање неког на нешто. Без потребе да монархију бране, јер је народ већ ријешио парницу у њену корист на слободним новембарским изборима, представници владајуће коалиције су своје програмско одређење за монархију (изражену у чл. 1. уставног нацрта) појашњавали, прије свега, историјским заслугама династије Карађорђевић за ствар народног уједињења, као и народним, слободарским и парламентарним карактером њене владавине која је одговарала и одговара осјећањима и расположењу огромне већине народа. Уосталом, само гласање поводом чл. 1 (одјелак први) владиног нацрта устава, како у Уставотворном одбору, тако и у пленуму Уставотворне скупштине, је показало да су странке, монархијски одређене, у огромној већини. Користећи се, дакле, већинским правом, неспорним у свим парламентарним државама, оне су прихватиле институцију монархије као легитимну, обезбјеђујући јој стабилност и ефикасност.

4. Образовна дјелатност кандидата

<i>1. Образовна дјелатност прије посљедњег избора/реизбора</i>	Број активности	Број бодова
		Није вреднован

Др Здрава Стојановић се, у оквиру вишегодишње образовне дјелатности, усавршавала као предавач и педагог. Након избора у звање вишег асистента на Катедри за историју државе и права, а у оквиру важећег наставног плана и програма, изводила је часове вјежби на предметима Општа историја државе и права и Национална историја државе и права, при чему је показала неопходне наставничке способности као и педагошке квалитете. Склоност ка образовној дјелатности, Здрава Стојановић је потврдила и у склопу других дјелатности које подразумјевају образовни рад са студентима, а то су консултације те менторство при изради и одбрани семинарских радова.

Од одбране докторске дисертације и стицања научног степена доктора правних наука, Здрава Стојановић се, у сарадњи са одговорним наставником, укључује и у часове предавања на наведеним наставним предметима, што подразумјева праћење и вредновање рада студената кроз редовне и ванредне провјере знања у оквиру трајања наставног процеса (колоквијуми, семинари, конверзације и сл.).

- Квалитет педагошког рада на Универзитету

<i>2. Образовна дјелатност после посљедњег избора/реизбора</i>	Број активности	Број бодова
<ul style="list-style-type: none">• Квалитет педагошког рада на Универзитету		Није вреднован

5. Стручна дјелатност кандидата

<i>1. Стручна дјелатност прије посљедњег избора/реизбора</i>	Број Активности	Број бодова
-	-	-
<i>2. Стручна дјелатност прије посљедњег избора/реизбора</i>	Број Активности	Број бодова
-	-	-

III ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ

Комисија је разматрала материјале кандидата др Здраве Стојановић, поводом наведеног Конкурса. Након анализирања, Комисија је једногласно закључила да др Здрава Стојановић испуњава све неопходне услове за избор у звање доцента, у складу са Законом о високом образовању и Статутом Универзитета. У циљу смањења обима извјештаја, Комисија је дала табеларни преглед бодова који вреднују научно-истраживачки и наставни рад кандидата, у складу са Правилником о поступку и условима избора академског особља Универзитета у Бањалуци.

Резултат рада	Број бодова	Број радова		Укупно бодова	
		Прије	Послије	Прије	Послије
НАУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА					
Радови у зборнику радова са међународног научног скупа	-	-	-	-	-
Радови у зборнику радова са националног научног скупа	3	2	-	6	-
Радови у научном часопису националног значаја	5	6	3	30	15
Укупно:		8	3	36	15
ОБРАЗОВНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА					
Квалитет педагошког рада на Универзитету					Није вреднован
	-	-	-	-	-
Укупно:		-	-	-	-
СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА					
	-	-	-	-	-
Укупно:		-	-	-	-
СВЕУКУПНО:		8	3	36	15

ПРИЈЕДЛОГ

На основу изнијетих података о научном и стручном раду и педагошком искуству, као и на основу стечених услова према Закону о високом образовању (чл. 74., „Службени гласник Републике Српске“, број 85/06), Комисија једногласно предлаже Наставно-научном вијећу Правног факултета, Универзитета у Бањалуци, да се др Здрава Стојановић изабере у звање доцента на уже научне области Римско право и Историја права и државе (на предмете Национална историја државе и права и Општа историја државе и права).

Бања Лука, фебруар, 2009. године

Комисија:

1. Проф. др Никола Мојовић, ванредни професор, Правни факултет, Бања Лука, предсједник

2. Проф. др Љубомир Зовко, редовни професор, Правни факултет, Свеучилиште у Мостару, члан

3. Проф. др Драган Пантић, ванредни професор, Правни факултет, Универзитет у Источном Сарајеву, члан
